

РЕЦЕНЗИЯ

от

акад. Иван П. Попчев – БАН

на дисертационния труд

за придобиване на образователна и научна степен

„доктор“

по професионално направление 4.6. Информатика и компютърни науки

докторска програма „Информатика“

на тема: **„Интелигентни методи за анализ на процеси в правораздаването“**

от Христо Константинов Блидов

Със заповед № 246/ 14.09.2022 г. на Директора на ИИКТ – БАН проф. дмн. Г. Ангелова на основание чл. 4, ал. 2 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и с решение на Научния съвет на ИИКТ (протокол № 9/ 14.09.2022 г.) във връзка с процедурата за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 4.6. „Информатика и компютърни науки“, докторска програма „Информатика“ от Христо Константинов Блидов с дисертация на тема: „Интелигентни методи за анализ на процеси в правораздаването“ съм определен за член на Научно жури.

При оценка на дисертационния труд, определящи са условията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), ППЗРАСРБ (Постановление № 202 от 10.09.2010 г., изм. и доп. ДВ, бл. 15 от 19 февруари 2019 г.) и Правилника за специфичните в ИИКТ за прилагане на закона и поради това ще бъдат точно предадени:

1. Съгласно чл. 6 (3) от ЗРАСРБ „дисертационният труд трябва да съдържа научни или научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. Дисертационният труд трябва да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания“.
2. Според чл. 27 (2) от ППЗРАСРБ дисертационният труд трябва да бъде представен във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено. Дисертационният труд трябва да съдържа: заглавна страница; съдържание; увод; изложение; заключение – резюме на получените резултати с декларация за оригиналност; библиография.

Според ППЗРАСРБ и Правилника за специфичните условия в ИИКТ, минимални изисквани брой точки по групи показатели за „Доктор“ по 4.6. „Информатика и компютърни науки“ са:

Група показатели	Съдържание	Брой точки
А	Показател 1	50
Г	Сума от показатели от 5 до 10	30

Научен ръководител на дисертацията е чл. – кор. Любка Атанасова Дуковска.

Целта на дисертацията, формулирана на стр. 5 е:

„със средствата на съвременните парадигми от областта на интелигентните системи да се анализират процесите в правораздаването. За постигането на така поставената цел, са формулирани следните задачи:

1. да се изберат подходящи интелигентни техники за анализ на процесите в правораздаването;
2. да се приложи апарата на Обобщените мрежи (ОМ) за анализ на процесите в правораздаването;
3. да се приложи апарата на Интуиционистките размити множества (ИРМ) за подвойковите сравнения и оценки на поведението на обектите участващи в процесите в правораздаването;
4. да се разработи модел на първата фаза на съдебния процес;
5. да се разработи модел на втората фаза на съдебния процес;
6. да се разработи модел на съдебното производство пред апелативен съд;
7. да се разработи модел на касационното съдебно производство пред Върховния касационен съд;
8. да се разработи модел на съдебното производство по отмяна на влезли в сила съдебни решения пред Върховния касационен съд.“

Дисертационният труд е в обем от 151 страници, 130 цитирани източника и включва:

- * Увод (4-6)
- * Същност и описание на съдебния процес (глава 1, 7-25);
- * Интелигентни методи за анализ на сложни процеси (глава 2, 26-54);
- * Резултати от приложението на интелигентни методи за анализ на процесите в правораздаването (глава 3, 55-130);
- * Заключение (131)
- * Резюме на получените резултати (132);
- * Насоки за бъдещи изследвания (133);
- * Публикации по темата на дисертационния труд (134);
- * Декларация за оригиналност на резултатите (135);
- * Библиография (136-151).

На стр. 134 са „Публикации по темата на дисертационния труд“ – 6 броя.

Анализът на тези публикации показва следното:

- * 1 публикация е глава от книга със SJR 0.151 (№1);

- * 1 публикация е в трудове на IS'20, IEEE Xplore (№2);
- * 2 публикации са в IS'22, IEEE Xplore (№№ 3 и 5 – in print);
- * 2 публикации са в глави от книги (№№ 4 и 6 – in print);
- * Всички публикации са в съавторство.

Не са посочени цитирания.

На стр. 132 е отбелязано, че дисертационния труд е разработен с подкрепата на проект № КП-06-Н22/1 „Теоретични изследвания и приложения на интеркритериалния анализ“ и в рамките на №Д01-65/ 19.05.2021 г. Национална научна програма „Интелигентно растениевъдство“.

Наукометричните показатели, сравнени с минималните изисквания за образователната и научна степен „доктор“, съгласно Правилника за специфичните условия за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в ИИКТ – БАН са както следва: Група Г – 48 точки при минимални изисквания 30.

Изпълнени са условията на ППЗРАСРБ и Правилника за специфичните условия в ИИКТ – БАН.

Съгласно чл. 6 (3) от ЗРАСРБ „дисертационният труд трябва да съдържа научни или научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката“. В дисертацията (стр. 133) са формулирани осем научно-приложни и приложни резултата, за които не се определя дали представлява оригинален принос в науката.

Накратко, **резултатите** в дисертацията могат да се систематизират така:

1. Модел на обобщена мрежа на първата фаза от първоинстанционното производство от общия исков процес (фиг. 3.2., стр. 67) с 6 прехода, 22 позиции и 4 вида ядра: първоинстанционен съд, ищец, ответник и съдебни книжа [№2*];
2. Модел на обобщена мрежа на втората фаза от първоинстанционното производство от общия исков процес (фиг. 3.4., стр. 86) с 12 прехода, 32 позиции и 3 вида ядра: име и данни на ищеца, име и данни на ответника, документи на ищеца [№3*];
3. Модел на обобщена мрежа на въззивното производство от общия исков процес (фиг. 3.6., стр. 101) с 6 прехода, 23 позиции и 5 вида ядра: първоинстанционен съд, първоинстанционен съд, изпълняващ различна функция от горното ядро, въззивен съд, въззивник, въззиваема страна [№4*];
4. Модел на обобщена мрежа на касационното производство от общия исков процес (фиг. 3.8., стр. 113) с 5 прехода, 20 позиции и 4 вида ядра: въззивен съд, касатор, ответник по касационната жалба, Върховен касационен съд [№5*];
5. Модел на обобщена мрежа на производството по отмяна на влязло в сила съдебно решение (фиг. 3.10., стр. 126) с 6 прехода, 23 позиции и 5 вида ядра: архив, първоинстанционен съд, ищец/молител, ответник, Върховен касационен съд [№6*].

Критични бележки:

1. В библиографията има неточности и непълноти. Например без записани страници са №№1,2,18,21,25,26,28,30,31,33,38,54,82,83,84,89,90,102,103 и 104.
2. В библиографията не са включени публикациите по темата на дисертационния труд.
3. Библиография в авторефератите не е включена, а се цитират в текстовете 30 литературни източници, които са останали текстове от дисертацията и не са коригирани.
4. В дисертационния труд не са цитирани 43 източници, които са включени в библиографията.
5. В справката за изпълнение на минималните изисквания за ИИКТ за Г7 са записани 32 точки, а за регистрирани в НАЦИДГ7 е 48 точки.

Въпроси по дисертационния труд:

1. На стр. 5 при формулиране на целта е записано: „със средствата на съвременните парадигми от областта на интелигентните системи...“, но никъде не се определят „съвременните парадигми“ в дисертационния труд в това число в заключението и в резюмето на получените резултати. Въпросът е как се дефинират „съвременните парадигми“?
2. Как се определиха още в увода (стр.5) задачите с приложение на апарата на Обобщените мрежи (ОМ) и на Интуитивните размити множества (ИРМ) за конкретни процеси в правораздаването? Кой са били критериите?
3. Първата задача (стр. 5) е да се изберат подходящи интелигентни техники. Въпросите са два: „подходящи“ за какво и кои са тези „интелигентни техники“? Тук трябва да се има предвид и това, че заглавието на дисертацията не са „техники“, а „методи“.
4. Кой са тези „техники“, респективно „методи“, които като се извърши сравнение и оценка дават предпочитания на ОМ и ИРМ? Може ли да се посочат конкретни примери?
5. След като се изберат ОМ и ИРМ може ли да се дефинира какво у тях е „интелигентно“, за да съответстват на заглавието на дисертацията?
6. В „насоки за бъдещи изследвания“ (стр. 133) се предполага „в случай, че разработените модели на обобщени мрежи...бъдат реализирани програмно и бъдат внедрени ... те биха могли да се използват ...“ и се отбелязват дейности с акцент например върху т.нар. „Система за случайно разпределение на дела в съда“. В тези „Насоки“ не се определят бъдещи изследвания на докторанта, а само случайни събития. Въпросът е извън случайностите не се ли откриват нови направления за изследвания в правораздаването?

Авторефератите са на български и английски език, съответно 48 стр. и 44 стр. и представят дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд отговаря на условията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за специфичните условия в ИИКТ.

Давам **положително заключение** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на Христо Константинов Блидов

Предлагам на Научното жури единодушно да гласува на Христо Константинов Блидов образователната и научна степен „доктор“ по 4.6. „Информатика и компютърни науки“, докторска програма „Информатика“.

19.10.2022 г.

На основание

ЗЗЛД